

Dva oprečna scenarija Royal Dutch Shell-a :

The background of the central section is a stylized world map. The map is rendered in shades of green and blue, with glowing white and yellow lines crisscrossing over it, representing energy grids or global connections. The overall aesthetic is futuristic and technological.

ENERGETSKA SLIKA SVETA U 2100.

NJUJORK - Globalni energetska konsultant **GlobalData** objašnjava da su u Evropi cene električne energije ponekad i dvostruko veće od onih u SAD, jer evropske zemlje često koriste tu energiju da bi subvencionisali druge stvari. Na primer, struja u Nemačkoj je 2,5 puta skuplja nego u SAD, jer nemački račun uključuje subvencije za proizvodnju solarne i eolske energije. Takođe, potrošači u Italiji plaćaju preko svojih računa za struju i subvencije za solarnu energiju. Jonathan Lane, čelnik sektora GlobalData za električnu energiju ukazuje da je, nasuprot tome, u SAD tzv. porez za kreditiranje proizvodnje (production tax credit - PTC), ključni izvor subvencionisanja obnovljive energije (OIE) i finansira se generalno iz opšteg poreskog sistema, umesto preko računa za struju. On dodaje da bi cene u Španiji trebalo po istoj logici da budu slične onima u Nemačkoj i Italiji, ali nisu jer je vlada u Madridu zadržavanjem cena električne energije neko vreme na niskom nivo stvorila osetan „tarifni deficit“. Njega sada planira da skreše uvođenjem novog poreza od 6% na sve oblike proizvodnje energije, uključujući OIE, kao i „zelenim centom“ poreza na ugalj, mazut i prirodni gas.

SOFIJA – Bugarski parlament izglasao je u sredu, a Službeni list objavio u četvrtak, amandmane na zakon o energiji, na osnovu kojih je nezavisno regulatorno telo u petak razmotrilo odluku o smanjenju cene električne energije u toj zemlji. Amandmanima je, naime, Regulatorna energetska i vodoprivredna komisija (DKEVR) dobila ovlašćenja da prema potrebi, a ne kao do sada jednom godišnje, menja cene električne energije. Ova brzopotezna promena zakona je iznuđena protestima potrošača električne energije u Bugarskoj, koji su zahtevali smanjenje cena struje i usput primorali vladu Bojka Borisova na ostavku. Borisov je pokušao u poslednji čas da amortizuje proteste pozivajući DKEVR da smanji cene električne energije za osam odsto, počev od 1. marta, što nije moglo biti urađeno bez promene Zakona. Predsednica DKEVR Julijana Ivanova rekla je, međutim, u petak da će smanjenja cene biti „ali ispod osam odsto“. Smanjenje će ići na uštrb dodatnog kresanja odobrenih tehničkog gubitaka distributera električne energije (ČEZ, EON i Energo-Pro) na 10% i umanjenja udela skupih elektrana, na račun jeftinije struje iz nuklearke Kozloduj u energetsom miksu, na osnovu čega se i obračunavaju računi za krajnje potrošače. **Reuters** primećuje da će smanjenje cena struje, osim distributera, pogoditi i budžet zbog smanjenja poreskih prihoda po toj osnovi, a i odvratiti strane investitore u ovaj sektor bugarske privrede.

LONDON – Odlazeći čelnik britanskog energetskog regulatora Ofgem, Alistair Buchanan (na slici) upozorava da Britaniju čeka pet godina brzog rasta troškova proizvodnje električne energije zbog rasta cena gasa, dok istovremeno novi izvori obnovljive i nuklearne energije nisu dovoljno razvijeni. On stoga smatra da će Vlada morati možda da produži radni vek nekim termoelektranama na gas u toj zemlji, jer bi 10% moralo da bude ugašeno do 2016. Britanski rezervni generacioni kapaciteti pašće sa sadašnjih 15, na ispod tri odsto u naredne tri godine, dodaje Buchanan koji posle 10 godina odlazi sa položaja predsednika Ofgema. On dodaje da deo problema leži u činjenici što finansijska kriza na Zapadu nije bila očekivana kada su se donosile obaveze vezane za ekološke zahteve. *The Guardian*

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) objavio je na svom portalu Studiju o najboljim primerima izbora, odnosno promene snabdevača kako električne energije, tako i prirodnog gasa (<http://www.energy-community.org/pls/portal/docs/1912177.PDF>). Sekretarijat u saopštenju objavljenom 28. februara navodi da Studija prikazuje najbolje modele iz ove oblasti, kako ističe, „bitne za dobro funkcionisanje slobodnog tržišta energije u EU-27“. Studija pruža i osnovne preporuke za stvaranje konkurentskog okruženja koje potrošaču omogućava izbor između više snabdevača. Između ostalog, stvaranje udruženja na tržištu energije, primena referentnih odredbi iz Trećeg paketa liberalizacije energetskog tržišta i primene mera potrebnih za privlačenje snabdevača energijom na određeno tržište. www.energy-community.org

BEČ – Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) uputio je 26. februara opominjuće otvoreno pismo Ukrajini zbog toga što u alokaciji slobodnih prekograničnih prenosnih kapaciteta krši odredbe EU Regulative o uslovima za pristup mreži za prekogranične razmene električne energije. Ukrajini je dat rok da do 26. aprila postupi u skladu sa ovom Regulativom, na šta je obavezuje Ugovor o pristupu EnZ, ili da objasni svoje postupke. Sekretarijat je reagovao povodom dveju žalbi koje je dobio vezano za interkonekciju između Ukrajine i Moldavije, saopšteno je iz ovog tela sa sedištem u Beču. www.energy-community.org

PARIZ - Francuska Energetska regulatorna komisija (CRE) najavila je rast cena električne energije za domaćinstva u toj zemlji od 30% do 2017. godine, od čega će preko jedne trećine uvećanja biti posledica CSPE takse za subvencionisanje obnovljivih izvora energije (OIE). Za 2013. CSPE iznosi 13,50 evra za megavat-čas, mada bi trebalo da bude 18,50€/MWh da bi pokrio troškove, prenosi časopis *Utility Products*. Prema proceni CRE, taj porez će do 2017. porasti na 21,10€/MWh. Komisija, s druge strane, računa da će taj porast cena električne energije pokriti i investicijr u mrežu i uvećanih troškova proizvodnje, računato na bazi godišnje inflacione stope od 2 odsto. U proteklih nekoliko godina cene struje u Francuskoj raslesu u proseku za 1-3% godišnje, saopšteno je iz CRE.

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

LONDON - Naftni gigant Royal Dutch Shell previđa [dva oprečna scenarija](#) razvoja energetskog sektora na globalnom nivou do kraja ovog stoleća, zavisno od toga ko dominantno donosi odluke bitne za ovaj segment privrede – vlade ili biznis. U prvim slučaju, prirodni gas će postati najvažniji energent do 2030-ih, zamenjujući ugalj na tom mestu, kao rani pokušaj smanjivanja ugljen dioksida. Istovremeno će vozila na vodonik i električnu energiju preovladati u saobraćaju,

što će dovesti do pada cena nafte. Samim tim će, zbog ekonomske nemotivisanosti investiora, teško dostupne nekonvencionalne energetske sirovine ostati u utrobi zemlje. Drugi scenario polazi od pretpostavke da će vlade prepustiti tržištu energije da sam bira pravce, rukovođen tržišnim zakonima. Tada će potrošnja fosilnih goriva, posebno uglja da raste širom sveta. Velika potražnja za naftom vodiće do daljeg rasta cena te sirovine i potsticanja eksploatacije teško dostupnih ležišta. Visoke cene energije generalno će voditi do rasta investicija u istraživanja ili alternativne izvore, što bi moguće moglo dovesti do toga da solarna energija postane glavni izvor energije do 2070., ali tek kao sporiji odgovor na klimatske promene. [power-energ.com](#).

ANKARA – Ruska kompanija Rosatom saopštila je da je kompletirala seizmička istraživanja vezana za gradnju prve nuklearne elektrane u Turskoj u južnom gradu Akuju. Zamenik direktora Rosatoma, Kiril Komarov rekao je da ta firma planira ove godine da dobije potrebne dozvole od turskih regulatornih vlasti, kako bi vlada mogla da odobri projekat do sredine 2015. godine, kada planira početak gradnje. Probna proizvodnja električne energije iz turske NE očekuje se u 2019. godini, ali bi njeno zvanično otvaranje bilo u 2020. *Energy Tribune*

SOFIJA - Odlazeći parlament Bugarske potvrdio je u sredu odluku o napuštanju planova za izgradnju nove nuklearne elektrane. Za definitivno odbacivanje planova o izgradnji nove nuklearke u Belenu, na Dunavu, glasalo je 114 zakonodavaca od 154 prisutna, dok je njih 40 glasalo protiv, prenosi agencija *AFP*. Parlament je istovremeno zatražio da se ubrzaju procedure za produženje radnog veka dva reaktora, snage po 1.000 megavata, u jedinoj bugarskoj nuklearci Kozloduj, i podržao planove za dodavanje novog reaktora u toj centrali.

PARIZ – GDF Suez je otpisao iz svoje aktive neekonomične termoelektrane u Evropi u vrednosti dve milijarde evra i najavio 28. februara da će bezmalo sve njegove nove investicije biti usmerene u energetske deficitarna narastajuća tržišta. Zbog konkurencije jeftinog uglja i obnovljivih izvora energije, kao i pada potrošnje energije u Evropi, GDF je zatvorio od 2009. do 2013. gasne elektrane ukupnog kapaciteta 7,3 GW, a nedavno tome dodao još 1,3 GW, što u totalu odgovara kapacitetu osam nuklearnih elektrana, prenosi *Reuters*. Sučen sa padom vrednosti kompanije od 28 odsto u poslednjih 12 meseci, čelnik francuskog kolosa Gerard

Mestrallet kaže da će GDF Suez nastaviti sa ovom praksom u Evropi, gde će se ubuduće usmeravati na obnovljive izvore (OIE) i sektor energetske efikasnosti, dok će prostor za nove investicije u elektrane tražiti u energetske deficitarnim ekonomijama u usponu.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

LONDON – Niz kompanija i institucija iz raznih sektora britanske privrede i društva, uključujući i nekoliko energetske kolosa, potpisali su peticiju u kojoj, uoči usvajanja novog Zakona o energiji, traže od vlade u Londonu da se obaveže u tom dokumentu na postizanje potpuno čiste proizvodnje električne energije do 2030. godine. Zakon, koji je ušao u parlamentarnu proceduru, otvara put garantovanim posticajnim otkupnim cenama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (OIE). Opozicija je ranije tražila da Zakon uključi tzv. „dekarbonizacionu metu“, a vlada to odbila, odnosno pomerila tu mogućnost za 2016. godinu, sa obrazloženjem da će obeshrabrili investicije u gasne elektrane. *Financial Times*

VAŠINGTON – Američki ministar energije u ostavci, Stiven Ču (na slici) očekuje nastavak pada troškova za

proizvodnju solarne energije, pa očekuje da će električna energija dobijena odatle biti jednako jeftina kao i ona iz konvencionalnih izvora. On je, preko jedne panel diskusije organizovane na pretraživaču *Google+*, to ilustrovao činjenicom da je cena solarne energije pala za 8 dolara po vatu u 2004., na ispod sadašnji 3\$. Ovaj dobitnik Nobelove nagrade za fiziku i profesor na Stanfordu, kaže da će kao rezultat napretka u tehnologiju solarne energije cena proizvodnje jednog vata pasti za deset godina, „a možda i ranije“, na jedan dolar. *Power Engineering*

Who wants a 2030 decarbonisation target?

VARŠAVA – Dve poljske državne elektroenergetske firme saopštile su u utorak da nameravaju da kupe farme vetrenjača u toj zemlji od kompanije DONG Energy. Firme PGE i Energa su ponudile cenu od milijardu zlota (319 miliona dolara), saopštila je PGE. Ta kompanija će dobiti vetrofarme kapaciteta 60,5 MW, kao i ugovor o prodaji električne energije. U cenu ulazi i paket planiranih projekata u oblasti energije vetra potencijalnog kapaciteta 555 MW, od kojih 130 MW u odmakloj fazi razvoja. Energa kupuje jednu vetrofarmu kapaciteta 51 MW i portfolio planiranih vetroprojekata snage 220 MW.

NAFTA I PRIRODNI GAS

KIJEV – Predsednik Ukrajine najavio je uoči današnjeg (4.mart) sastanka u Moskvi sa ruskim kolegom Vladimirom Putinom, da bi Kijev mogao da prepusti ruskom Gaspromu deo kontrole nad ukrajinskim gasovodnim transportnim sistemom. Viktor Janukovič je rekao da „je jasno da se negde moraju dati ustupci“, kako bi se popustila „omča oko vrata“ koju za Ukrajinu predstavlja cena ruskog gasa od 430 dolara za 1.000m³. Moskva je od ranije stavila do znanja Kijevu da je njen ključni cilj da preuzme kontrolu nad ukrajinskom gasovodnom mrežom – ključnim pravcem izvoza ruskog gasa u Evropu. Naglašavajući da nema nameru da „trguje sa suverenitetom zemlje“, Janukovič je sugerisao da je predlog Kijeva „vrlo jednostava. Gasovodna mreža treba da ostane vlasništvo države. Možda bi buduća (zajednička) kompanija mogla da rentira taj gasovod uz garantovanje tranzitnih količina i rada na poboljšanju gasovoda“, rekao je Janukovič. *The*

Moscow Times

PRAG - Budući gasovod Mozart, koji će povezati gasovodne sisteme Austrije i Češke, koštaće 80 do 100 miliona evra, kazao je – ispred konzorcijuma investitora - čelnik češkog operatora gasovodnog prenosnog sistema České plynovody. Gradnja tog gasovoda dužine 100 km mogla bi početi čim se potpišu ugovori između strana uključenih u projekat, a mogao bi biti pušten u rad 2015. godine, ali odluka još nije konačno donesena niti je trasa jprecizno određena. Gasovod bi služio za transport za evropske kupce sve atraktivnijeg, jeftinijeg gasa koji se kupuje na spot-tržištu, umesto onog vezanog za dugoročne ugovore. S druge strane, konkurent ovom projektu je gasovod koji planira austrijska OMV-ova kćerka firma Gas Connnect Austria u saradnji s drugim češkim operatorom, kompanijom Net4Gas. Njihov gasovod bio bi dužine 60 km i povezao Srednjeevropsko gasno čvorište (CEGH) u Baumgartenu u Austriji s Breclavom u Češkoj. Koji će se od ta dva projekta realizovati biće poznato u narednih šest meseci, piše češki dnevnik *Prague Monitor*.

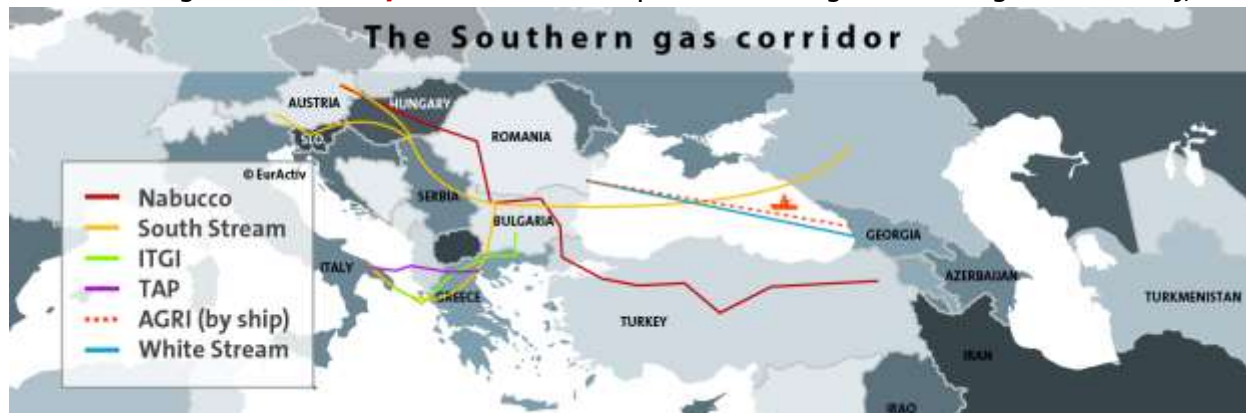

MOSKVA – Italijanski Eni je zvanično zatražio od Gasproma reviziju bazne cene uvoznog gasa iz međusobnog dugoročnog ugovora. **Argus** objavljuje 26. februara da je zahtev podnet još prošle nedelje i citira izvor iz Gasproma da „nije razgovarano o reviziji odredbe preuzmi-ili-plati“. Isti izvor navodi da Eni, izuzev ako ne pronađe dovoljno ubedljive argumente ... nema pravo da traži reviziju cene za ovu godinu, jer je ona već bila revidirana u 2012. i 2011. godini“.

BERLIN – Uprkos protivljenja opozicije i ekoloških organizacija, nemačka vlada objavila je 26. februara predlog zakona kojim se dozvoljava hidrauličko drobljenje gasnih škriljaca u toj zemlji, doduše sa nekim ograničenjima. Predlog naime zabranjuje ovu kontrofeznu tehniku dobijanja prirodnog gasa u nekim delovima zemlje, poput područja blizu izvora pijače vode, što bi se moglo odnositi na nekih 14% tetirorije Nemačke, prenosi **EurActiv**. Veruje se da utroba Nemačke krije potencijal od nekih 2,3 biliona kubnih metara škriljnog gasa. Nemačka godišnje troši nekih 86 mlrd.m3 gasa, od čega otprilike polovinu uvozi iz Rusije.

ATINA – Gazprom će razmotriti eventualnu gradnju kraka gasovoda Južni tok do Grčke, ako za to postoji potreba u toj zemlji, rekao je 25. februara jedan od čelnih menadžera ruskog gasnog kolosa za magazin **New Europe**. Predsednik Gazprom Marketing and Trading u Francuskoj, Jurij

Virobian rekao je na marginama jednog energetskeg skupa u Atini da i krak gasovoda mogao da se izgradi od Italije prema Grečkoj, ali da ta odluka zavisi od procene količina gasa koje mogu da se plasiraju na grčkom tržištu.

PODGORICA - Potpredsednik Delegacije Evropskog parlamenta za jugoistočnu Evropu Jelko Kacin smatra da Strategija evropske Energetske zajednice (EnZ) mora biti unapređena, jer u postojećoj verziji ne obezbeđuje održivost energetskog sektora na Balkanu. Učestvujući na debati koju je 25. februara organizovao Komitet Evropskog parlamenta za spoljne poslove, Kacin je dodao da su članovi EP spremni da organizuju diskusije sa predstavnicima Evropske komisije i civilnog društva zemalja zapadnog Balkana, kako bi se taj dokument doradio u interesu svih.

Garet Tankosić Keli iz regionalne organizacije SEE Change Net ocenio je da Strategija nije formirana u korist preko 20 miliona građana tog regiona već za elitu energetskog biznisa. U protivnom, ona bi bila fokusirana na rešenja energetske efikasnosti i uštede, što je u interesu potrošača", naveo je Tankosić. Prema njemu, osnovna mana Strategije je što planira utrošak od 28,8 milijardi evra iz novca poreskih obveznika tokom narednih osam godina za proizvodnju 6.000 megavat-sati električne energije iz „prljavog uglja”. **Vijesti**

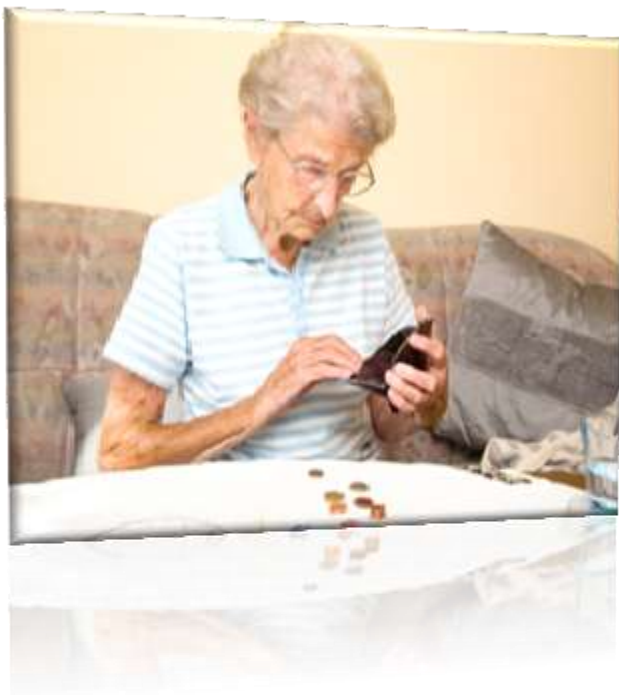
ZAGREB - Novousvojeni Zakon o tržištu električne energije bi u hrvatsku elektroprivredu trebalo da uvede evropska pravila, komentariše **Energetika-net**. Uređuju se pravila i mere za sigurnu i pouzdanu proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdevanje električnom energijom, kao i

za trgovinu i organizovanje tržišta električne energije kao dela elektroenergetskog tržišta EU. Pored ostalog, utvrđuju se pravila koja se odnose na zaštitu krajnjih kupaca, organizovanje i funkcionisanje elektroenergetskog sektora, otvoren pristup tržištu ... odvojeno vođenje poslovnih knjiga, pravila pristupa mreži i prekogranični prenos električne energije. Zakon stupa na snagu 2. marta 2012.

godine, kada prestaje da važi dosadašnji Zakon o tržištu električne energije.

ZAGREB - Zahvaljujući Zakonu o tržištu električne energije koji je na snazi od 1. marta, kroz

par meseci u Hrvatskoj će se definisati pojam energetske siromašnog domaćinstva, koje će moći da dobije potpunu, ili delimičnu naknadu troškova energije. Takođe, lakšu otplatu zaostalih dugova za struju dobili su i privredni subjekti, i to kroz Zakon o finansijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, doznaje **Poslovni.hr** u Ministarstvu privrede i HEP-u. Za razliku od dosadašnjih subvencija koje su ograničavale potrošnju električne energije, pa su pomoć mogla dobiti samo ona domaćinstva koja najmanje troše (garaže, vikendice, samci), novi sistem neće ograničavati potrošnju, a oslanjaće se na cenzus i sprovesti u okviru socijalne zaštite. Evropska direktiva 2009/72/EZ i novi Zakon o

tržištu električne energije obvezuje Hrvatsku da definiša što je energetska siromaštvo, kao i hoće li se ono definisati prema prihodima fizičke osobe, invaliditetu ili pristupu energentima.

SARAJEVO – Italija je preko svoje ambasade u Sarajevu, prošle nedelje zatražila od vlade FBiH da se izjasni jeli zainteresovana za uključivanje u regionalni energetski projekat u koji su se na osnovu sporazuma između Srbije i Italije uključile Crna Gora i Republika Srpska. U federalnom Ministarstvu energije, rudarstva i industrije u Sarajevu tvrde, međutim, da su se o tome izjasnil i još pre godinu dana stavom da interes za projekt Gornja Drina postoji, uz uslov da se on realizuje na državnom nivou. Italija i Srbija potpisale su u Rimu, u oktobru 2011. sporazum o strateškoj saradnji u području energije kojim je predviđena zajednička gradnja hidroelektrana na Ibru i Drini i izvoz električne energije preko Crne Gore i podvodnog kabla za Italiju. Tim sporazumom tada je najavljena i investicija od 800 miliona evra za izgradnju hidroelektrana na Ibru i Drini. **Srna**

PODGORICA – Crnogorska Regulatorna agencija za energetiku (RAE) je, prema prvom nalazu monitoringa, utvrdila da su problemi u radu podgoričkog Kombinata aluminijuma (KAP), kao najvećeg potrošača struje u Crnoj Gori, doveli do kršenja obaveza licenciranih energetske

kompanija. RAE je, kako su agenciji **Mina-business** saopštili njeni predstavnici, završila prvu fazu vanrednog monitoringa Elektroprivrede (EPCG), Crnogorskog elektroprivrednog sistema (CGES) i Crnogorskog operatora tržišta električne energije (COTEE), u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja i eventualnog nalaganja mera koje bi trebalo da doprinesu očuvanju sigurnosti snabdevanja potrošača. „Problemi u radu KAP-a, njegova izloženost tržištu od 1. januara, prethodno nagomilani dugovi prema

energetskim kompanijama, kao i nepostojanje zaključenih ugovora među tržišnim učesnicima, uslovilo je stanje u kojem je RAE utvrdila kršenje obaveza licenciranih preduzeća“, saopštili su predstavnici regulatora. Oni su dodali da se poslovanje i rad bez ugovora trenutno obavlja na osnovu direktne primene i individualnih tumačenja zakona i podzakonskih akata, što za posledicu ima sporenje EPCG i CGES u vezi sprovođenja zakonskih ovlašćenja, kao i izmirivanja međusobnih finansijskih obaveza. Iz RAE su naveli i da navedena situacija, odnosno sporenje oko električne energije koju je potrošio KAP, ne može na bilo koji način uticati na promenu tarifa za ostale kupce.

PODGORICA - Ukupan dug crnogorskih potrošača električne energije Elektroprivredi (EPCG), bez Kombinata aluminijuma (KAP), iznosi oko 185 miliona evra i otprilike je na istom nivou kao i prošle godine. Najveći deo duga, više od 120 miliona odnosi se na građane, a ostatak na preduzeća i ustanove, bez KAP-a, saopšteno je **Vijestima** iz državne elektroenergetske kompanije. Prema poslednjim javnim podacima, dug KAP-a iznosi oko 44 miliona evra. Sa uračunatim dugom te kompanije, EPCG ukupno potražuje oko 230 miliona evra.

PODGORICA - Cene električne energije koje su se primenjivale pre aktuelnih, nisu određene zakonito, utvrdio je Upravni sud Crne Gore. **Vijesti** pišu da je ovo peta presuda kojom su poništene ključne odluke Regulatorne agencije za energetiku o cenama. RAE je naloženo da u ponovnom postupku donese zakonitu odluku. Radi se o odluci iz decembra 2011, kojom je struja za domaćinstva poskupela 6,8 odsto. Veće suda obrazložilo je da je Odbor RAE povećao prihod energetske kompanijama „bez jasne i ubedljive analize potkrepljene relevantnom dokumentacijom“. Odluka RAE je, prema oceni suda, doneta uz povredu pravila postupka i povredu odredaba Zakona o energetici i Pravilnika za izmenu regulisanih tarifa za snabdevanje strujom.